ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޝަރީޢަތް ނަންބަރު: 2019/HC-A/473
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:

* ނަން:ޢަލީ ސިޔާމް
* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A039352
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: [illegible] / [illegible]
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: [illegible] / [illegible]

- އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ފަރާތް -

* ނަން: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު:-
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

* ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚު: 20 މުޙައްރަމް 1441 / 19 ސެޕްޓެމްބަރު 2019
* ނިމުނު ތާރީޚު: 20 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1441 / 17 ނޮވެމްބަރު 2019

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރު ނަންބަރު: 145-J/PHA/2019/44
- ނިންމިކޯޓު: ށ.ފުނަދޫ ކޯޓު
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު
- ހުށަހެޅި ތާރީޚު: 31.08.2019 * ނިމުނު ތާރީޚު: 31.08.2019

- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

އިސް ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު އުޘްމާން ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު

(އިއްތިފާޤު)

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާސާ:**

މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/PHA/2019/44 ކޯޓު އަމުރު [illegible] އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ [illegible] [illegible] އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ކ. މާލެ / ސ. [illegible]، އަލީ ސިޔާމް (އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު A039352) ގެ ފަރާތުން [illegible] ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން [illegible] [illegible]. މި [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޚުލާސާ އެވެ.

- **[illegible] ނުކުތާތައް:**

01- އިސްތިއުނާފު މިކުރެވޭ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/PHA/2019/44 ކޯޓު އަމުރަށް ބެލިއިރު، އެ އަމުރަކީ ސ. [illegible] / އަލީ ސިޔާމްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ [illegible] އަމަލެއް [illegible] [illegible] [illegible]، ސީދާ ގޮތުން ނުވަތަ ނުސީދާ ގޮތުންވިޔަސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2019 އޮގަސްޓު 31 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 2019 ނޮވެމްބަރު 30 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް އަލީ ސިޔާމްގެ [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] ހިފަހައްޓައި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އަލީ ސިޔާމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަންގައި ނިންމަވައި އަމުރުކޮށްފައެވެ.

02- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/PHA/2019/44 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ކ. މާލެ / ސ. [illegible]، އަލީ ސިޔާމް ގެ ފަރާތުން އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ހުށަހަޅައި އެ ނުކުތާތަކުގެ [illegible] ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible].

* [illegible] ނުކުތާއަކީ: ޖިނާއީ [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 ގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، އަދި [illegible]، ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުތަކުން [illegible] [illegible]، ޤާނޫނުތަކުން [illegible] [illegible] [illegible]،

ސަރުކާރުގެ ޝާހިދުންގެ ބަޔާން ހިނގާފައި، ހަރުދަނާ އަސާސެއް (concrete evidance) ނެތި މިފަދަ އަމަލުތަކާއި ގުޅުވުމަށް އިތުބާރުކުރެވޭނެ ހެއްކެއް ނެތިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

* ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: ޤާނޫނުގެ ޢާއްމު އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށް ވަކިން ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ވަކިން ޤާނޫނީ ގޮތުން ހަމަޖެހިފައިވާ އަދި އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގައި ދިމާވާނެ ގޮތަށް ހަމަހަމަކަމާއި ޚިލާފަށް ޢަމަލީ ޤާނޫނީ natural justice ގެ އުސޫލަކީ audi alteram partem ނުވަތަ އެއްފަރާތެއް ޝަކުވާ އަޑުއަހާ ނުވަތަ އެދިފައި ބޭނުންވާ ކުރެވުނު އަމަލެއް ނުވަތަ ހިތުވަރެއް އަދާލުވުން ނުވާކަމުގެ އުސޫލުތަކާއި، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ކޯޓަށް ހާޒިރުނުވެ ދޫކުރެވުނު ކުރިމަތިވެފައިވާ ބަދަލުތަކާއި، ބަރީއަކަމުގެ ކުރިއަށް އޮތް އަދި raid ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ޤާނޫނީގޮތުން ލިބިގެން ނުވާކަމަށް ދީފައި ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

-03 ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/PHA/2019/44 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފު

ކުރުމަށް އެދި ސ. ފޭދޫ / ސ. ފޯރިލީ، އަދި ސަރުކާރު ގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި، އެއްކަލަ ދެފަރާތުން ދިފާޢުގައި ހުށަހެޅި ބަޔާންތަކާއި ސަބަބުތަކާއި ގެ ވަކިން ފަރާތްތައް ވީދާލާފައިވާ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބަލައިލުމުން ދަނޑިވަޅުގައި ބަލައިގަނެފައިވާ ފުލުހުން ސާބިތު ނުކުރެވޭ، މިމައްސަލަ ބަލާއިރު ބަލައިލުމުގެ ޙިޔާރުވާ ބަޔާންތަކުގެ ފަހުގައި ދެފަރާތުން އެންމެ ފަހުގެ ބަޔާން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަމަށް ބަލައިލެވެއެވެ.

-3.1 މިމައްސަލަ ބަލައި، ސ.ފޭރިލީ އަދި ސަރުކާރުގެ ޤާނޫނީ ހިފަހައްޓާފައި ވަކި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ ބައްޓަންކުރުމާއި މަޖިލީހުގެ، މަޝްވަރާގައި ހިމެނިގެންވާއިރު، އަދި މިކޯޓުން، ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދާއި ހިމެނޭ މިފަދަ އަމަލުތަކުގައި ކޯޓުތަކުން ބޭރު ދިނުމަށް، ޤާނޫނުތަކުން ބަލަންޖެހޭ ނުވަތަ ބަލާއިރު ގޮސް، ސަރުކާރުގެ ޝާހިދުންގެ ބަޔާން ހިނގާފައި، ހަރުދަނާ އަސާސެއް (concrete evidance) ނެތި މިފަދަ އަމަލުތަކާއި ގުޅުވުމަށް ދަލީލު ނުވާ، އެކަމާ ކަމުގެ ނަތީޖާ ނުކުތާއެއް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާ އެއް ދެއްކެވުމާއި ގެވެން އިސްތިއުނާފު ދަށުން ފަރާތްތައް ތަކުގެ ދަށުގައި ދިފާޢުގައި ކުރެވިފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީ (ޤާނޫނުއަސާސީ) އަދި ކަމުގެ ޤާނޫނުތަކާއި ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކުގެ ތެރޭގައި ދިފާޢުގެ ބައިވެރިވުމާއި

މުޢާމަލާތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ބަލާއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 41 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ؛

> ރާއްޖެއިން ފުރައިގެން ދިއުމާއި، ރާއްޖެއަށް އެނބުރި އައުމާއި، ރާއްޖޭގައި ހުރުމާއި ރާއްޖޭގެ އެކި ތަންތަނަށް ދަތުރުފަތުރުކުރުމަށް އުޅުމުގެ މިނިވަންކަން ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށްވެސް ލިބިގެންވެއެވެ.

މިފަދައިންނެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި އަސާސީ މިނިވަންކަމުގެ ތެރެއިން، ރާއްޖެއިން ފުރައިގެން ދިއުމަކީ ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށްވެސް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ލިބިދީފައިވާ މިނިވަންކަމުގެ (liberty) ކަމާއި، ދަތުރު ފަތުރު ކުރުމުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] ހުންނަންޖެހޭ [illegible]، [illegible] ޕާސްޕޯޓް[1] ހޯދުން އެއީ ސަރުކާރު ކުރެވިގެންވާ ކަމެއްކަމުގައި ވާތީ، ރާއްޖެއިން ފުރައިގެން ދިއުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރާއްޖެއިން ފުރައިގެން [illegible] [illegible] [illegible] ޕާސްޕޯޓް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޕާސްޕޯޓަކީ އެއީ [illegible] ދިވެހި ރައްޔިތަކަށްވާތީ، ޕާސްޕޯޓް ހަދައިދޭން [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގައި [illegible] [illegible]، މިގޮތުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަން ޤާނޫނު)ގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ؛

> ޕާސްޕޯޓަކީ އެއީ [illegible] ދިވެހި ރައްޔިތަކަށްވާތީ، ޕާސްޕޯޓް ހަދައިދޭންވާނެއެވެ.[2] އަދި ޕާސްޕޯޓް [illegible] އެއީ [illegible] ދިވެހި ރައްޔިތަކަށްވާތީ، ޕާސްޕޯޓް [illegible] ވާނެއެވެ.

މިފަދައިން ނަމަވެ. [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] ދިވެހި ޕާސްޕޯޓް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] ޕާސްޕޯޓް [illegible] [illegible] [illegible]

---

[1] ޤާނޫނު ނަންބަރު:1/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަން ޤާނޫނު)ގެ 37 ވަނަ މާއްދާގައި "ޕާސްޕޯޓް" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، "ބައިނަލްއަޤްވާމީ ދަތުރުފަތުރުގައި، މީހެއްގެ [illegible] ނިސްބަތްވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޕާސްޕޯޓްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[2] ގަވާއިދު ނަންބަރު:2017/R-83 (ދިވެހި ޕާސްޕޯޓުގެ ގަވާއިދު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ، " ދިވެހި ޕާސްޕޯޓަކީ [illegible] [illegible] [illegible] މި ގަވާއިދުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޕާސްޕޯޓު އަނބުރާ ހަވާލުކުރަންޖެހޭނެއެވެ.

ދިރިހިރި ފައިވާ ޕާސްޕޯޓްއާ ބެހޭގޮތުން ނުވަތަ ކަންތައްތަކާ ބެހޭގޮތުން ހަރަކާތްތެރިވާ މުއައްސަސާއެއް ނުހުންނަކަމާއި، މިމުއައްސަސާތަކަށް، އަދި ސިޔާސަތުގެ ޕާސްޕޯޓް ހިފެހެއްޓުމާއި (impound) ކުރުން، ހަރަކާތް މުއައްސަސާއެއްކަމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 41 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރާ ރާއްޖެއިން ފުރައިގެން ދިއުމުގެ މިނިވަންކަން ހިފެހެއްޓުން ކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަށް ބެލުމުން އެގޭކަމާއި ރާއްޖެއިން ފުރައިގެން ދިއުމުގެ މިނިވަންކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނު)ގައި ދިރިހިރިފައިވާ ގޮތަށް ބަޔާންވެ، އެޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ؛

> ސަރުކާރުގެ ޕޮލިސީގެ އަމުރަކާ ބެހޭގޮތުން، ނުވަތަ ދިނުން ހައްޤުވާނޭ ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާރު ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދިނުން ފަދަ ޤާނޫނުތަކާއި އެކަމާ އެއްގޮތްވާ ގޮތެއްގެ މަތިން ޤާނޫނެއް ހުރިނަމަ ފުރުން މަނާކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު، އެކަން ކަނޑައަޅާ ދިވެހި ސަރުކާރަށް، ޤާނޫނެއް ނެތިގެން ހިފެހެއްޓުމާ ދުރުން، އަދި ޤާނޫނެއް ނެތުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވުން ނުވަތަ ދިރިއުޅުއްވުން މަނާވެއެވެ.

މިފަދައިންނެވެ. އެހެންކަމުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 41 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރާ ހައްޤު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކުރާ ޤާނޫނަކުން ހިފެހެއްޓެވިދާނެކަން އެގޭ އޮންނަކަމާއި، މިހައްޤު ހިފެހެއްޓޭނީ އެކަން ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކޮށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ނަމައެވެ، ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެކަމަށް އިޚްތިޔާރު ދީފައިވާ ކަމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން އެގޭން އޮތަސް ކަމާއި އެމާއްދާގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ؛

> އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާން ކޮށްފައި ނުވާނަމަ ހިނގާ ދިވެހިރާއްޖެއިން ފުރުން މަނާކުރުމުގެ ޙައްޤު އިމިގްރޭޝަނުގެ ކޮންޓްރޯލަރަށް ލިބިގެންވާނެ، އަދި އިމިގްރޭޝަނުގައި ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެއެވެ.

މިފަދައިންނެވެ. މިމުއައްސަސާތަކުގައި އިސްތިސްނާއާއި ކަމާ ގުޅުން ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކާ ނުހަމަވެގެން ކުރެވޭ ހަރަކާތްތަކަށް ބާރުލިބޭ ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ ގޮތަށް ހިފެހެއްޓުމާ ގުޅިގެން ކަމެއް ކުރުމަށް ކުރިމަތިވާ މުއައްސަސާތަކަށް ކުރެވޭން، ކަން ސާބިތު ކަނޑައެޅިފައި ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ މައްސަލަ ކަމާއި، މިގޮތުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު ޢުޤޫބާތު)ގެ 24 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު ދީ ދަރަނިވެރިވާ ފަރާތްތަކަށް، ހަރަކާތްތެރިވާ މުއައްސަސާއި ގޮތް އަސާސީގެ ބަޔާން ކުރާ ހިފެހެއްޓުމުގެ މައްސަލައެއް ނުހުންނަކަމާއި، ކަންތައްގެ ތަފާތު ކަމަށް މަޤާމާ އާއި ކަންތައްގެ ދަރަނި އެޅުވިފައިގެ މައްސަލަ އަދާކުރުން ސަލާމަތްވުމުގައި އެކަން ސާބިތު ކަނޑައެޅޭ މަޤާމުތަކާއި

މިއީ މުޅިން ތަފާތު ދެ މަރުޙަލާއެއް ކަމާއި ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާ ބިނާވާ ކުރިއަށް ގެންދަނީ ބުއްދިއަށް ޤަބޫލު ކުރެވޭފަދަ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް[3] ނުވަތަ ހެކިތަކެއް (probable cause)[4] ގެ މައްޗަށް ކަމާއި، ނަމަވެސް ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާއަކީ އެސަބަބުތައް ނުވަތަ ހެކިތައް ވަޒަންކޮށް، ކޯޓުގައިވާ އެކަށީގެންވާ ދަރަޖައިން ބުރަވެ ބުރުދަނުގައިވާ ދެވޭ ތުހުމަތު ކުށް އެކަށީގެންވާ މިންގަނޑެއްގެ ސާބިތުކުރުމެވެ.[5] ސާބިތުކޮށްދިނުން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައަޅާ މަރުޙަލާކަމާއި، ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާއަކީ ފަހުން މިބާރުން ހުރި މިންގަނޑަށް ހެކި ހުށަހަޅާ އެއީ ވަޒަންކޮށް ޝަރީޢަތުގައި ކަމުގައި ބޭނުންވާ ޖެހޭ ހެކިތަކެއް ކަމަށް ނިންމާފައިވާ ފަދަ ކުރިއަށް ގެންދާ ދެ މަރުޙަލާއެއް ކަމާއި، ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ބޭނުންވާ ހެކިތަކަކީ ސާބިތުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަށަވަރު ހެކި ކަމާއި، އެހެންކަމުން، ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާގައި ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ހިޔާލުތަކުގެ ރައްދުގައި ކަމުގެ (concrete evidance) ހުށަހެޅޭނެކަން ޔަޤީން ބޭނުމެއް ހުރި ސާބިތު ކުރުމަށް ޖެހޭ މިންވަރަށް ހެކި ޔަޤީންކޮށްދޭ ކަމަށް ދަލީލު ކަމަށް ޤާނޫނީ ހައިކޯޓުގެ ބައިވެރިކަމާއި ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާގައި ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ހިޔާލުތަކުގައި އަދި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގައި އެކަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތް ދަންނަވައި، އެޤާނޫނުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ،

> މީހަކު ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތު ކުރެވޭ ނުވަތަ ކުށެއް ކުރުމުގެ ތުހުމަތު ކުރެވޭ ކުށެއް ނުވަތަ ކޮންމެ ކުށެއް ކުރުމުގެ މިފަދަ
> ޝަރީޢަތުގައި އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވާނަމަ، އަދި އެކަން ޝަރީޢަތުން ދަށުން ކަމަށް
> ބަލާނީ އެކަށީގެންވާ ހެކި ލިބިފައިވާނަމަ، އެހެން ޤާނޫނެއް، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން
> ހުށަހެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

މިފަދައިންނެވެ. ޤާނޫނުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގައި އޮތް "އެކަށީގެންވާ ހެކި" އެއީ ތުހުމަތު ކުރެވޭ ކުށް އެކަށީގެންވާ މިންގަނޑެއްގެ ސާބިތުކުރުމުގެ ތުހުމަތު ވަކިގޮތަކަށް ކަމުގައި ވެސް ނުޖެހޭ ކަމާއި، ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާތަކުން 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް އެދިއްޖެނަމަ،

---

[3] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 46 ވަނަ މާއްދާއި 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބައްލަވާ، މިއީ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

[4] އެމެރިކާގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ Locke v. S.U (1813) އާއި Steele v. U.S (1925) އާއި Dumbra v. US (1925) މިޤަޟިއްޔާތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، އެކަށީގެންވާ ސަބަބު، ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ހެކިގެ މާނައަކީ، ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ ހެކިތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއް ކުރިކަމަށް ދައްކާ ހެކިތަކެއް ހުރިކަމުގެ ޝައްކެއް ކުރެވޭ އެއް ވަރަކަށް ހުރިކަމުގެ ޔަޤީންކަން ލިބިފައިވުމެވެ. ކޮށް ހުށަހެޅޭ ހެކިތަކުން ދައްކާ ސަބަބުތަކާއި ބޮޑު ބަޔަކު ޝައްކު ކުރެވޭ ކަމުގެ ވަޒަން ކުރެވޭ މިންވަރެވެ. ސަބަބުތަކުގެ ބުނެފައިވާ ކަމެއް ހުރިކަމުގެ ހުރިހާ ޔަޤީންކަން ލިބޭ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ބޭނުން ކުރެވޭ ޤާނޫނެވެ.

[5] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ބައްލަވާ، މިއީ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

އަންނަނިވި ކަންކަން [illegible] [illegible] ފުރިހަމަވާނަމަ، އެއަމުރު [illegible] [illegible] ކަމާއި، އެކަންކަމަކީ؛

(1) ޕާސްޕޯޓް ހިފަހައްޓަން ބޭނުންވާ މީހާ ކުށެއް ކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ކުށެއް ކުރުމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ކުށެއް ކުރަންއުޅޭ ކަމުގެ ހެކި ލިބިފައިވުން؛

(2) އޭނާ ދިވެހިރާއްޖެ ދޫކޮށް ފިލައިގެންދާން އުޅޭ ކަމުގެ ހެކި ލިބިފައިވުން؛

(3) އޭނާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަޑުކުރުވަންޖެހޭ ސަބަބެއް އޮތުން .

މިދެ ކަމާއި، މިކަންކަން ބަޔާންވެދިޔަ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރެވިފައިވާ [illegible] ޤާނޫނު އަސާސީގެ 41 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އިން އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިއުމުގެ މިނިވަންކަން ހިފަހައްޓައިފިނަމަ، އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދައުލަތުން [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ކަމާއި، [illegible] ޤާނޫނު އަސާސީގެ 41 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާން [illegible] [illegible] [illegible] ދިއުމުގެ މިނިވަންކަން އަދި [illegible] [illegible] ހިފަހައްޓައިފިނަމަ [illegible] (arbitrary) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޕާސްޕޯޓް ހިފަހައްޓަން ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (propotionality) ވަޒަން ކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ދިވެހިރާއްޖެއިން ބައިވެރިވެފައިވާ މުޢާހަދާއެއް ކަމަށްވާ، އިންޓަރނޭޝަނަލް ކޮވެނަންޓް އޮން ސިވިލް އެންޑް ޕޮލިޓިކަލް ރައިޓްސް (އައި.ސީ.ސީ.ޕީ.އާރް) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި، ކޮންމެ މީހަކަށްވެސް އޭނާގެ އަމިއްލަ ޤައުމު ހިމެނޭ ގޮތުން، ކޮންމެ [illegible] ބޭރަށް ދިއުމުގެ މިނިވަންކަން ލިބިގެންވާ [illegible]، އެމާއްދާގެ (3) ނަންބަރުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވޭ؛

> The above-mentioned rights shall not be subject to any restrictions except those which are provided by law, are necessary to protect national security, public order (ordre public), public health or morals or the rights and freedoms of others, and are consistent with the other rights recognized in the present Covenant.

މިފަދައިންކަމާއި، މިނަންބަރުގެ ތަފްސީރަށް[6] ބަލާއިރުވެސް، ބަޔާންވެދިޔަ އިސްތިސްނާއެއް ހުއްދަކޮށްފައިވާކަން އެހެން އޮންނަކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] ދަތުރު ފަތުރު ކުރުމުގެ މިނިވަންކަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިސްނާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަތުރު ފަތުރު ކުރުމުގެ މިނިވަންކަމުގެ މާނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

(ނ) ދެވަނަ ކަމަކީ، ޤާނޫނުގެ ތަބީޢީ އުސޫލުތަކަކީ ވަޒަންކުރަންޖެހޭ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކެއް [illegible] [illegible] އަދި އިންސާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތަބީޢީ ޤާނޫނު natural justice ގެ އުސޫލަކީ audi alteram partem (އަނެއް [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] raid [illegible] 2 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[6] ICCPR General Comment No. 27: Article 12 (Freedom of Movement).

ވިހަކަތްތަށް ބިޑިބިޔަކަމަކީ "އިސްލާމްދީނުގެ އަސާސްތަކާ ޚިލާފު ނުވާނެ ގޮތުގެ މަތީން" ކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން އެގެން އުޅުން ކަމާއި، އެއްނުކަމެއް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ޙައްޤު ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް އިސްލާމްދީނުގެ އަސާސްތަކާ ޚިލާފުވާން ގޮތަށް ލިބި ނުދެވޭނެކަމީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން އެކަށައަޅައިދީފައިވާ އަސާސީ ސިފައެއް އެއްކަމާއި، ދެވަނަ ކަމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ހިފެހެއްޓުމުން ދީ ޙައްދުތައް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ)ގައި ބަޔާން ކޮށްފައި އޮންނަކަމާއި، އެއީ، މިނިވަން ދިމިޤްރާޠީ މުޖުތަމަޢެއްގައި ހުރުމަކީ ބަޔާން ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް ހިފެހެއްޓުން ކަމަށް ގޮތުގެ ކުޑަކޮށް ވިސްނާކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ޙައްޤު ނުވަތަ މިނިވަން ކަމެއް ހިފެހެއްޓުމާއި، އިސްލާމްދީނުގެ އަސާސްތަކަށް ރައްކާތެރިކަން ދޫކޮށްދިނުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ޙައްޤު ނުވަތަ މިނިވަން ކަމެއް ހިފެހެއްޓުމާއި، ޖިނާޔަތް ކަމަށް، ބަލާއިރު ދިފާޢުކުރުމުގެ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބުގައި ބަޔާން ކުރާ ޙައްޤު ނުވަތަ މިނިވަން ކަމެއްގެ އެއްގޮތް ކުރުމުން ހިފެހެއްޓޭނަމަ، ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ނުވާ ގޮތުގެމަތިން، އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބައްދަލުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ފާސްކުރާ ޤާނޫނަކުން އެއިން ބައެއް ނުވަތަ މިނިވަން ކަމެއްގެ އެއްގޮތް ކުރުމުން ހިފެހެއްޓުމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބައްދަލުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ފާސްކުރާ ޤާނޫނަކުން ކަނޑައެޅު ޝަރީޢަތް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރާ އަސާސީ ބައްޓަންތަކާއި މިނިވަންކަމާއި އަސާސްތަކާން ދެމެހެއްޓުމުގެ ޤާނޫނު ދަށުން ޤާނޫނީ ހާސިލުކުރުމަށް އެހެން ޤާނޫނުތަކާއި، ދެވަނަ ގޮތަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ހިމެނޭ އަސާސީ ބައްޓަންތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ އެއްބައި ހިފެހެއްޓުމުގެ ބައްދަލު ޤާނޫނުގެ ސާބިތު ކަމާއި، ދެވަނަ ގޮތަކީ ޤާނޫނުތަކުގެ ސާބިތުކަން ޤާނޫނުއަސާސީއަށް އިސްލާމީ ގަވާއިދު ކޮށްފައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ހިމެނޭ އަސާސީ ބައްޓަންތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ މާއްދާތައް އިސްލާމީ ކުރުމަށް ސާބިތު ޤާނޫނުތަކުން އަސާސީ ބައްޓަންތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ އިސްލާމީ ގަވާއިދު ކަމާއި، ދެވަނަކަމަށް ބަޔާން ކުރި ގޮތަކީ، އަސާސީ ބައްޓަންތަކާއި މިނިވަންކަން ހިފެހެއްޓުމުގެ ސާބިތު ޤާނޫނުތަކުގެ ބައްދަލު އަދި ޤާނޫނުގެ ބައްދަލުން އެއްގޮތަށް އަދަދު ކުރުން ބާރުވެރިވުން ޤާނޫނުތަކާ ބެހޭ، އަދި ޤާނޫނުގެ ސާބިތުކުރުން ބެލުމަށް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުތިހާދުގެ ދެކޮޅުން ކަމާއި، ދެވަނަކަމަކީ ބަޔާން ކުރި

ގޮތަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް އެގޮ ޗާޓަރގައި ބަދަލު ގެނެވު ޤާނޫނުތަކުގެވާހަކައިން، އަދި އެ ޤާނޫނާއި އަސާސީ ބައެއްމަސައްކަތް މިނިވަންކަމާބެހޭ މާއްދާތަކަށް އިސްލާމީ ގޮތުން ޤާނޫނުތަކުގެމައްސަލަ އެކުލެ ވަސީލަތްތަކާއި ކުރިން، ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤު ޒަމާނަތްކޮށްދީފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 262 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން އެގެން އުޅުން ކަމާއި، އެކަށަކުރުމުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ބާއްވާ ޝަރީޢަތް ކަމާ ބެހޭ ނުވަތަ މިނިވަން ކަމުގެ އެއްވެސް ވިސްނުމެއް ހިނގާނެ ދަރުމަޖެހޭނަމަ، ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ނުވާ ގޮތުގެ މަތިން، އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޢަދުލުވެރިކަމުގެ މަޤްޞަދު ޙާޞިލުކުރުމަށް ޤާނޫނުތައް ހަދަން ބަޔާންކޮށް ކުރިމަތިވާ ކަމަކީ ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކަމެއް ނެތް ކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީ ބުނާގޮތުން ކަމަށްވުމާއި، އެއީ ދަރުވަތަކުން ކަމަށް ކުރި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ޤާނޫނާއި މުޢާމަލާތް ކުރުމުގެ ޙައްޤުތަކާއި އުޞޫލުގެ ކުރިން ނުފެށޭ ފަރާތާއި ޤާނޫނުގެ ހަމަތައް ހިމެނޭ ކަމާއި، އިޖުރާއަތުގެ ބާރުވެރިކަން ޤާނޫނުތަކާއި އެއްގޮތްވާ ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމް ބާރުގެ ނިޒާމުން ނިމިގެން ދިޔަ ކަމާއި، އިޖުރާއަތުގެ ސަލާމަތް ދިނުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 2 ވަނަ ބާބުން ކަށަވަރު ކޮށްދީފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި ނުވަތަ މިނިވަން ކަމާއި އަސާސީ ޙައްޤުތަކަށް، އެކަން ހިމާޔަތްކުރުމުގެ އުޞޫލުގެ ކުރިން އެއް ބަހައިން އަދި އާދައިގެ ދިނުމަކީ ޤާނޫނުގެ ހަމަތައް ދަރުން (އައުޑީ އަލްޓެރަމް ޕާޓެމް) *audi alteram partem* ދަރުން، ސިލްވާ ގޮތުން ފަރާތުން ރައްޔިތުންގެ ބާރުތަކާއި ބެހޭ ޙައްޤުގައި ހިމެނުމަށް ކަމާއި ތިބެޖެހޭ ފަރާތްތަކުން ދިނުމުގެ އެއްވެސް ޗާންސެއް ދޭން ޖެހޭނެ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް، ކިޔެވޭ ބައެއް ޗާންސެއް ދީފައިވާ ނިޔާކަމެއް ކަމަށް، ޤާނޫނުގެ ބައެއްހިފުމަށް ކަމަށް ވީ ނުވަތަ ޤާނޫނުގެ ބަހުގެ ތަފާސީލު ފަރާތަކަށް ނިޔާ ތަރުތީބު ކަމުގެ ނިޔާވެރިކަން ނެތްކަމަށް ވާތީ،[8] ދިމާވާނެ ކަމަކީ އެއްވެސް ފަރާތެއް ގަބޫލު ކުރުމަށް ކަމަކީ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފު ކަމަށް ބަލާ *audi alteram partem rule* ގެ ދަށުން ދެފަރާތުގެ ބަސް އެހުމަކީ ޤާނޫނީ ހަމަތަކުގެ ފުރިހަމަ ބައެއްކަމަށް ވާތީ، އެ ޤާނޫނީ ހަމަތަކުގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުން ދިނުމުގެ ޙައްޤު ކަމަށް ވާނަމަ، ފަރާތުގެ ބަސް ނާހައި ނިންމާ ނިންމުމަކީ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފު ކަމެއް ކަމަށް

---

[7] Cooper v. Wandsworth Board of Works, [1863] 14 C.B.

[8] Maneka Gandhi vs Union Of India [1978] SCR (2)621. [1978] AIR 597.

ބޭނުން ފުރިން ކެނޑިގެން ހިމާޔަތްކުރުން ކަމާއި، އިންސާފުވެރިކަމާއި، އަޚްލާޤީ އިޢުތިމާދު ދެފަރާތަށް ބިނާކޮށް، އުސޫލުތަކުގެ ބޭނުމާއި މަޤްޞަދަކީ ބަލައި އަދި ޤާނޫނުގައި އެކަށައަޅާފައިވާ އިޖުރާއީ އުސޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، audi alteram partem rule އަށް ޢަމަލު ނުކުރުމުން އިންސާފާއި ޚިލާފުކަމަށް ވާކަން ފޮނުވު ކުރަންޖެހޭ ކަމާއި، ނަމަވެސް މިއިންސާފުވެރިކަމުގެ ޝަރުޢީ އުސޫލުތަކުގެ އަސާސަކީ ފުރިހަމަ އެއްބަސްވުމެއް އިންސާފުން އަމަލު ކުރުމަކީ ކުރަންޖެހޭނެ ކަމެއްކަމާއި ބަރުދަސްތުކުރުން ތަކެތި ހަމައެކަނި އެއްވެސް އަމަލު ނުކުރުމަށް ހިފެހެއްޓުމުގެ އިންސާފުވެރިކަމަށް އެދި ހަމައެކަނި އަދުލުއިންސާފު ކަންކަން ނުކުރުމަށް އޭގެ އިންސާފުވެރިކަމާއި ނުދޭންކަމާއި، އެކަމުގައި ކުރިއަށްގެން ކަމުގެ ނުވަތަ ދޭނެ ނިޔާވާނެ، ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެކަށައަޅާފައިވާ ބަރާބަރު ކަން ބަދަޤާބިލުކަމާއި އުސޫލުތަކުގެ ވަރަށްގިނަ އެންމެހާ ކަންކަމާއި ރިޢާޔަތްކޮށް، އެކިމީހުން އެހެނިހެން އަޑުއެހުމުގެ ދިނުމަކީ، ހަމަ ބަދަލުގެއްސުމެއްގެ ކަނޑައަޅާ ކަނޑައަޅާ ނުކުރަނީ ނަޒަރު ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ ކަމާއި، ހަމަތަކަށް audi alteram partem ހަމަތަކާ ގުޅިގެން ނިންމުމުގެ ބަޔާންކުރާ ކަމުގެ ވުޒާރާތަކުން، އިންސާފުގެ ބަރާބަރުކަމުގައި ފުރުޞަތު ހިމެނޭ ފުރުޞަތު ދީގެން ކަމަށް ނިންމިދީފައިވާ ނުވަތަ ކަމާއި، އެކަންކަމުން، ކަޑަށް ޙިޔާރު ގެންދާނެ ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ އެތަނުގެ ފަރާތުން ބަޔާން ދައްކާ ކުރީގެ ދައުވާ ޤާނޫނާއި ޤާނޫނީ ފަރާތްތަކަށް ނިޔާ ދީފިނަމަ، އެޕީލް ޙައްޤު ބަޔާންކޮށް އަދި ގޮތުން ނިންމަވާ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ޙައްޤު ދިނުމުގެ ނިޔާކުރުމުގައި ކަނޑައެޅިފައި ހުށަހެޅި އިޖުރާއަތެއް އޮޅުވާލުމުގެ އަދާކުރުމަށް ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތުގައި ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު ނުލިބޭ ކަމުގެ ބަޔާނުގައި ދައުވާ ޤާނޫނާ ބެހޭ ފަރާތުން ފުރުޞަތު އެއްވެސް ޙާލަތެއްގައި ދޭން ޖެހޭ ޤާނޫނީ ފަރާތްތަކުން ޙިމާޔަތް ލިބިދޭ ގޮތަށް ނޫނީ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ނިންމުމަށް ދެފަރާތުގެ ޙައްޤު ކަށަވަރު ކުރުމުގެ އަސާސަކީ ޢަދުލުއިންސާފު ޤާއިމްކުރުމެވެ. ދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުން ކަމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށް ދީފާ، ކަމާއި ފުރުޞަތު އެ ދަޢުވާއެއް ބެލުމުގެ ޙައްޤު ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ ހުށަހެޅުން ނިންމާނީ ޝަރީޢަތުން ދެފަރާތުގެ ބަސް އަޑުއެހުމަށްފަހު ކަމަށާއި، އެކަން އޮތް ގޮތުން ޝަރީޢަތުގެ ފުރުޞަތު ބަޔާންވާ ބަރާބަރު ޙައްޤު ދިނުމުގެ އުސޫލުތަކަށް ދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު ނުދީ ނިންމާ ކަމަކީ، ޝަރީޢަތުގެ ޙައްޤު އަދާކުރުމުގައި ކުރާ ޚިލާފު ކަމެއްކަމާއި، ދަޢުވާގެ ފަރާތްތަކަށް ބަރާބަރު ޙައްޤު ދިނުމަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ލާޒިމްކަމާއި، ޝަރީޢަތުގައި ފުރުޞަތު ނުދިނުމުގެ ސަބަބުން، ދަޢުވާގައި ބަރާބަރުކަން ޤާއިމް ނުވާކަމުގައި ކަމާއި، ފާހަގަކޮށް ބަރާބަރުކަމުގެ ބަޔާނުގައި ޝަރީޢަތުގެ ކުރީގައި ދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭން ޖެހޭ ކަމާއި، އެފަދަ ޙާލަތުގައި ޙުކުމް ކުރުމަކީ ޤާނޫނީ ބާޠިލު ކަމެއް، ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ

ހިފެހެއްޓުން އެނޫން ގޮތަކަށް ބަދަލު ކުރުމުގެ ފުރުސަތު އޮވުމުން ކަމާއި، މިގޮތުން، ދެފަރާތުގެ ވާހަކަ އަޑުއެހުމަށްފަހު، ގޮތް ނިންމުމަކީ އަދުލުވެރިކަމާއި އެންމެ ގާތް ގޮތަކާއި، މިމައްސަލައިގައި، އަދި [illegible] ޕާސްޕޯޓް ހިފަހައްޓާފައިވުން، އޭނާގެ ކިބައިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] ޕާސްޕޯޓް ހިފެހެއްޓުމުގެ [illegible] އަދި [illegible] އޭނާގެ ކިބައިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިމައްސަލައިގައި، ޕާސްޕޯޓް ހިފެހެއްޓި ހިފެހެއްޓުމާއި ގުޅިގެން، އަދި [illegible] ބަޔާން [illegible] އޭނާގެ ޕާސްޕޯޓް ހިފެހެއްޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކަނި [illegible] [illegible] ޕާސްޕޯޓް ހިފެހެއްޓުމާއިމެދު [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައި ވާކަމާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

> (ހ) މިމާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރެއް [illegible] އެ އަމުރު ނެރޭ ތާރީޚުގައި، އެ އަމުރުގެ [illegible] ކޮޕީއެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި ހަމަ އެ [illegible]، އެ އަމުރުގެ ކޮޕީއެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
>
> (ށ) މިމާއްދާގެ ދަށުން [illegible] ޕާސްޕޯޓް [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މިފަދައިންކަމަށްވާތީ، މިމައްސަލައިގައި އަދި [illegible] ޕާސްޕޯޓް ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރު [illegible]، ޕާސްޕޯޓް ހިފަހައްޓަން އެދުނު ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 75 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2 ވަނަ [illegible] (indefinite) [illegible]

މުއްދަތެއް ބަޔާން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 2 ވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤު ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް ހިފެހެއްޓުމަކީ [illegible] (arbitrary) ގޮތެއް ގައި އެފަދަ [illegible] ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް [illegible] [illegible] މިމަސްއަލައިގައި، އަދި [illegible] ޕާސްޕޯޓް [illegible] ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތަކަށް ކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

ވީމާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންނަށް އިއްތިފާޤު ވެވުނީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:145-J/PHA/2019/44 ކޯޓު އަމުރު ޤާނޫނާއި [illegible] [illegible] ކަމެއް [illegible] ޤާނޫނު ބަޔާން ކުރާ ގޮތުން، ޕާސްޕޯޓް [illegible] [illegible] އަޑުއެހުމަކާއި ނުލައިވެސް ޕާސްޕޯޓް [illegible] [illegible] ޕާސްޕޯޓްގެ [illegible] [illegible] [illegible] އަޑުއެހުމަކާއި ނުލައި ޕާސްޕޯޓް [illegible] ކޯޓުން އަމުރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޕާސްޕޯޓް ހިފެހެއްޓުން [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ސަބަބުތަކަށް [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:145-J/PHA/2019/44 ކޯޓު އަމުރު ބާޠިލު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިމައްސަލަ ބެލުމުގައި [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އިއްތިފާޤު ވެފައިވާތީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:145-J/PHA/2019/44 ކޯޓު އަމުރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިކަން ޙުކުމްކުރީމެވެ.